

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

В. Тіщенко,

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
завідувач кафедри криміналістики
Національного університету «Одеська юридична академія»

Б. Пережнюк,

кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного права,
декан факультету заочного навчання № 2
Національного університету «Одеська юридична академія»

О. Вашук,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри криміналістики
Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІСТИКИ», ПРИСВЯЧЕНА 100-РІЧЧЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПРОФЕСОРА В.П. КОЛМАКОВА

Становлення та розвиток вітчизняної науки криміналістики нерозривно пов'язано з ім'ям доктора юридичних наук, професора Віктора Павловича Колмакова (1913-1973 рр.). Він був видатним вченим і одним з провідних організаторів криміналістичної науки і практики, засновником наукових криміналістичних шкіл в Харкові та Одесі.

Наукові праці В.П. Колмакова суттєво збагатили вітчизняну криміналістику. Наукові ідеї професора Колмакова розвиваються і надалі його учнями і послідовниками.

27-28 вересня 2013 року в Національному університеті «Одеська юридична академія» відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми криміналістики», присвячена 100-річчю з дня народження доктора юридичних наук, професора Віктора Павловича Колмакова. Організатори заходу - кафедра криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія» та Південний ре-

гіональний центр Національної академії правових наук України.

У роботі конференції взяли участь відомі науковці і практичні працівники з України та Російської Федерації. Конференція пройшла за наступними напрямками: 1. Життя і творчий шлях професора В.П. Колмакова; 2. Теоретичні проблеми сучасної криміналістики; 3. Практичні аспекти використання криміналістичних знань у правозастосовчій діяльності.

Конференцію відкрив Президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік Національної академії правових наук України С.В. Ківалов, який відзначив суттєвий вклад в юридичну науку професора В.П. Колмакова, організатора і засновника одеської криміналістичної школи, декана юридичного факультету ОДУ ім. І.І. Мечникова.

В.П. Колмаков народився 29 вересня 1913 р. в селі Велика Іня Мінусинського району Красноярського

краю в родині селянина. З 1927 р. він починає працювати в колгоспі, потім, за путівкою комсомолу переходить на роботу в шахту. В 1932 р. після закінчення рабфаку при Ленінградському державному університеті був прийнятий на навчання до Ленінградського юридичного інституту. В 1935 р. В.П. Колмакова ЦК ВЛКСМ направляє на слідчу роботу в Сибір, у зв'язку з чим він переводиться на заочне відділення Свердловського юридичного інституту, якій закінчив у 1936 р.. За короткий час В.П. Колмаков стає кращим слідчим Західно-Сибірського краю. В наступні передвоєнні роки В.П. Колмаков працює прокурором району, військовим слідчим, помічником прокурора м. Новоросійська, заступником директора Харківського філіалу Всесоюзного юридичного заочного інституту (ВЮЗІ), помічником прокурора Харківської області. З 1938 р. по 1941 р. В.П. Колмаков – аспірант кафедри криміналістики і судової медицини Харківського юридичного інституту. Тоді ж починається його педагогічна діяльність. 23 червня 1941 р. В.П. Колмаков успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Методика расследования дел об убийствах с расчленением трупа». Під час Великої Вітчизняної війни в рядах Червоної Армії В.П. Колмаков проходив службу на посадах прокурора дивізії, слідчого військової прокуратури 4-ого Українського фронту, експертом-криміналістом судово-медичної лабораторії.

З 1945 р. В.П. Колмаков – старший науковий співробітник Харківського науково-дослідницького інституту судової експертизи імені Н.С. Бокаріуса, а з 1946 р. протягом наступних 20 років – його директор. Одночасно з 1946 р. по 1952 р. він працює доцентом кафедри кримінального процесу, а з 1952 р. по 1957 р. – завідувачем кафедри криміналістики Харківського юридичного інституту, крім того викладає криміналі-

стику на Харківських Всесоюзних курсах Прокуратури СРСР, першим директором яких він одночасно був.

В 1957 р. Радянській уряд направив В.П. Колмакова до Китайської Народної Республіки, де він викладав криміналістику і сприяв організації експертно-криміналістичних установ. Ряд його праць за цей період було надруковано китайською мовою. В 1962 р. В.П. Колмаков захистив докторську дисертацію, присвячену методиці розслідування і попередження злочинів проти життя, а в 1964 р. йому було присвоєно вчене звання професора.

З 1967 р. життя В.П. Колмакова тісно пов'язано з Одеським державним університетом імені І.І. Мечникова. В ці роки він очолював кафедру криміналістики, кримінального права і процесу і був деканом юридичного факультету до дня своєї смерті 20 березня 1973 р.

На юридичному факультеті Одеського державного університету В.П. Колмаков проявив себе як видатний вчений, блискучий організатор юридичної науки. За його активної участі на факультеті була поновлена денна форма навчання юристів в Одеському університеті. Значного розширення набула мережа наукових і навчальних підрозділів факультету. Створена лабораторія соціально-правових досліджень, яка проводила інтенсивні соціологічні соціально-правові наукові пошуки.

Протягом 1967-1973 рр. на факультеті була відроджена аспірантура. Почалася інтенсивна підготовка молодих наукових і педагогічних працівників практично для всіх вищих навчальних закладів і криміналістичних структур країни. Аспірантську підготовку у В.П. Колмакова пройшли та успішно захистили кандидатські дисертації викладачі і співробітники експертно-криміналістичних установ Грузії, Азербайджану, Вірменії, Молдови, Білорусії багатьох з яких потім очолили інститути судових експер-

ту республік, кафедри криміналістики, стали провідними вченими.

Звичайно, основну увагу Віктор Павлович приділяв підготовці високопрофесійних вчених-криміналістів для України. Під його керівництвом виконали серйозні монографічні дослідження В.О. Коновалова, М.В. Салтєвський, В.К. Лисиченко, Г.Л. Грановський, Л.Е. Ароцкер, А.А. Захаров, І.В. Постіка, В.В. Тищенко, С.І. Новиков – гордість криміналістичної науки України.

Завдяки невтомній організаторській діяльності В.П. Колмакова юридичний факультет став одним з найпрестижніших факультетів Одеського держуніверситету, крупним центром підготовки юридичних кадрів вищої кваліфікації на півдні України. Саме в період роботи В.П. Колмакова на факультеті визначалися найважливіші напрями наукових досліджень в різних галузях юридичної науки, почали формуватися наукові школи в галузі державного права, адміністративного права і управління, цивільного і аграрного права. З його ім'ям пов'язане виникнення і розвиток ряду нових наукових напрямів в галузі криміналістики, кримінального права і процесу.

Слід відзначити, що на всіх ділянках своєї роботи, виконуючи величезне творче і організаторське навантаження, Віктор Павлович Колмаков блискуче справлявся з поставленими цілями і завданнями, виявляючи неустанний ентузіазм, вміння керувати великим колективом наукових і педагогічних організацій і установ, постійно надаючи допомогу молодим вченим, судовим експертам, слідчим своїми мудрими порадами і рекомендаціями.

В.П. Колмаков опублікував близько 130 наукових праць, надрукованих як в Союзі РСР, так і в державах Східної Європи та Китаї. В свою чергу, він вивчав і популяризував досвід роботи криміналістів-практиків і досягнення вчених зарубіжних країн, аналізуючи стан криміналістики за

кордоном і роблячи огляди наукових зарубіжних періодичних видань. Він був членом Всесоюзного наукового товариства судових медиків і криміналістів, Всесоюзного координаційного бюро з криміналістики, Науково-консультативної ради Верховного Суду України, членом редколегій або редактором багатьох збірників наукових праць, виданих у Москві, Києві, Харкові та Одесі, відповідальним редактором українського республіканського міжвідомчого збірника «Криміналістика и судебная медицина», організатором багатьох наукових конференцій. Він – автор розділів в багатьох підручниках з криміналістики різних років видань (1952, 1953, 1958, 1962, 1963), один з авторів і редактор першого українського підручника «Радянська криміналістика» (1973).

В.П. Колмаков мав могутній науковий потенціал, рідкісний організаторський талант, великий досвід прокурорської, слідчої і експертної роботи, вміння успішно зрощувати наукові і викладацькі кадри. Поряд з цим він відзначався великими людськими якостями: принциповістю, доступністю, чутливим ставленням до людей – колег, аспірантів, студентів, до всіх, хто звертався до нього за допомогою.

Його праці з криміналістики широко відомі і користуються визнанням в Україні і далеко за її межами. Вони відрізняються глибиною думки, науковою аргументацією і разом з тим доступні і зрозумілі студентам, початківцям-вченим, практичним працівникам. Праці В.П. Колмакова стали сьогодні великою бібліографічною рідкістю, але вони як і раніше актуальні. На сучасному етапі розвитку криміналістичних і кримінально-процесуальних досліджень автори у вирішенні багатьох питань базуються на працях і наукових досягненнях видатного вченого-криміналіста, доктора юридичних наук, професора В.П. Колмакова.

Зі спогадами до учасників конференції звернулася донька професора В.П. Колмакова – Валерія Колмакова-Премянова. Національний університет «Одеська юридична академія» отримав від неї в дар 800 книг з особистої бібліотеки В.П. Колмакова, якими зможуть користуватися науковці, практики і студенти. Після цього представником Генеральної прокуратури України в НУ«ОЮА», державним радником юстиції 3 класу В.Є. Загороднім було оголошено вітальний лист від Генерального прокурора України. Зі спогадами про професора В.П. Колмакова до учасників конференції звернулися доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки та техніки України, академік Національної академії правових наук України В.О. Коновалова (Харків), доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки РФ, заслужений юрист РФ Н.П. Яблоков (Москва), доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки та техніки України, академік Національної академії правових наук України В.Ю. Шепітько (Харків), доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки та техніки України Є.В. Додін (Одеса), доктор юридичних наук, професор Н.І. Клименко (Київ), голова Одеського апеляційного господарського суду В.С. Балух (Одеса), голова Апеляційного суду Одеської області А.В. Луняченко (Одеса) та ін.

Учасники конференції відвідали місце захоронення професора В.П. Колмакова та поклали квіти до його могили, а також відбулася екскурсія по місту на тему: «Кримінальна Одеса».

Другий день конференції проходив у режимі пленарного засідання, яке відкрив доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки та техніки України, член-кореспондент Національної академії правових наук України В.В. Тіщенко. З науковими доповідями на конференції виступили: завідувач кафедри криміналістики НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого», доктор юридичних наук, професор

В.Ю. Шепітько (Харків), доктор юридичних наук, професор М.П. Яблоков (Москва), доктор юридичних наук, професор В.О. Коновалова (Харків), доктор юридичних наук, професор Є.П. Іщенко (Москва), доктор юридичних наук, професор Ю.П. Аленін (Одеса), доктор юридичних наук, професор М.А. Погорельський (Київ), доктор юридичних наук, професор В.П. Корж (Харків), доктор юридичних наук, доцент Ю.М. Черноус (Київ), доктор юридичних наук, ст. науковий співробітник С.С. Чернявський (Київ), кандидат юридичних наук, доцент В.В. Білоус (Харків), кандидат юридичних наук В.В. Горський (Вороніж), кандидат юридичних наук М.В. Горський (Вороніж) та ін.

До проведення конференції було видано біобібліографічний покажчик В.П. Колмакова та збірник його наукових праць.

За результатами конференції було видано збірник матеріалів конференції, до якого увійшло більше 124 наукових тез доповідей. Збірник рекомендований усім тим, хто зацікавлений у вирішенні сучасних проблем у сфері криміналістики та кримінального процесу, і у першу чергу буде корисний для викладачів, докторантів, аспірантів, студентів юридичних вищих навчальних закладів та працівників правоохоронних органів.

Наукова і педагогічна спадщина видатного вченого по праву створила йому ім'я одного з видатних вітчизняних вчених-криміналістів, фундаторів сучасної криміналістики не лише на території СРСР, але й за його межами.

Внесок В.П. Колмакова у розвиток сучасної юриспруденції є безцінним, тому і не дивно підвищена зацікавленість вчених до його наукової спадщини.

Матеріали науково-практичної конференції, присвячені пам'яті В.П. Колмакова, будуть суттєвим стимулом для подальшого розвитку криміналістичної науки та плідного наукового і дружнього спілкування між вченими різних регіонів України ті за її межами.

